

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA
UPRAVA ZA ZAŠTITU INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 45 (1)

IZDAN 20. avgusta 1922

PATENTNI SPIS ŠT. 393.

Ing. Gabriel Szakáts, München.

Zahvatujeće kolo

Prijava od 29. marta 1921.

Važi od 1. novembra 1921.

Pravo prvenstva od 16. marta 1918. (Austrija)

Izum se odnosi na točkove sa zahvatilicama, čije se zahvatilice upravljaju jednim ili sa više ekscentara ili sl., a njihovim razmještanjem na opsegu u radialnom smjeru prema osovinu točka mogu se zahvatilice u željenom dijelu opsega točka za različitu mjeru van potisnuti.

Nadalje poznati su točkovi sa zahvatilicama, kod kojih je svaka pojedina zahvatilica spojena sa zajedničkim ekscentrom žbicastom pružinom, da van potisnute zahvatilice pri tvrdom tlu ili sl. mogu popustiti. Ovaj uređaj ima taj nedostatak, da treba toliko pružina, koliko ima zahvatilica, pri čemu svaka zahvatilica dobije drugčiju pružinu, pošto je nemoguće ili teško pripremiti jednake pružine; regulisanje ovih pružina nije moguće.

Da se ovi nedostaci odstrane, to se prema izumu stave zajednički ekscentri ili sl., predviđeni u jedno ili višekratnom poredjaju, pod djelovanje po jedne ili više pružina, da se kod tvrdog tla postigne po mogućnosti jednoliko popuštanje zahvatilica upotrebom što manjeg broja pružina. U jednom obliku izvedbe pričvrsti se nepomično svaki ekscentar na jednom ležištu, koji se može pomicati na radialnoj vodilici čvrsto spojenoj sa osovinom točka, pri čemu su pružina

odnosno pružine namještene izmedju ovog ležišta i njegove vodilice i udešene su da se mogu regulisati.

Na slikama 1 i 2 crtarije prikazan je primjer izvedbe predmeta izuma, sa jednim jednim zajedničkim ekscentrom za sve zahvatilice u presjeku po osovinu i u preseku sa strane. Slike 3—5 prikazuje poseban uređaj ležišta ekscentra u dva nacrtu i u horizontalnom presjeku.

Kod prikazanog primjera izvedbe smješten je točak slobodno na osovinu točka 1 i stavlja se u pogon na koji mu drago prikladen način, na pr. posredovanjem zupčanika 2 koji je spojen sa glavčinom točka. Lopataste zahvatilice 3 smještene su na uglatim obručevima 4 vijenca točka 5, a kao puške izradjeni krakovi zahvatilica 6 spojeni su sa zajedničkim ekscentrom 7 ili sl. takovog ekscentriciteta e, da se pri svakom okretaju točka zahvatilice, donje polovice točka same iztisnu, a zahvatilice gornje polovice točka same potisnu unutra.

Podesno je, da se na ekscentar 7 čvrsto spojen sa jednom ojnicom 6' (sl. 2.) prijone ostale ojnice 6, izradjene kao krakovi zahvatilica, čime se čitav uređaj može upravljati.

Poznatim premeštenjme ekscentra oko

središta o osovine točka 1 (sl. 2) može se središte ekscentra o^1 tako premaknuti na isprekidano crtanoj kružnici b, da se zahvatlice uvijek, na donjoj polovici točka ne mogu izaći izvan vijenca točka. One izadju prije van, pri čemu su se na donjoj polovici točka već povukle natrag. Takodjer poznato premeštenje ekscentra 7 u radialnom smjeru omogućuje, promijeniti neprijed pomicanje zahvatilica i time dubinu zahvaćanja zahvatilica i dapače premješati ih po volji za vrijeme vožnje ili za vreme pogona. Pomicanje ekscentra slijedi na pr. okretanjem osovine točka pomoću bezkonačnog zavrtnja 8, 9.

Uredjaj, koji sprečava odskakivanje točka na tvrdom tlu pri istisnutim zahvatilicama i time omogućuje naprijed spomenute prednosti, sastoji se kod prikazanog oblika izvedbe u slijedećem. Osovina točka 1 je na jednom kraju napravljena kao radialna vodilica 10 sa dva podupirača 11, 12 (sl. 3—5). Na ovoj vodilici vodjen je klizni komad 13, koji služi osovini 14 ekscentra 7 kao ležaj i stoji pod djelovanjem opruge 15, pri čemu se zaokretanjem osovine točka 1 pomoću bezkonačnog zavrtnja 8, 9 pomakne i ekscentar 7 na opsegu. Ovo djelovanje postigne se ovdje sa malenim brojem opruga i osim toga kod svih zahvatilica jednoliko. Ova izvedba omogućuje silu opruge udesiti prema dotičnim okolnostima pogona. U tu svrhu je samo potrebno napetost opruge 15 odgovarajući udesiti pomoću uredjaja za natezanje opruge 17. Za ograničenje maksimalne dubine zahvaćanja zahvatilica u zemlju služi zavrtnj za fiksiranje 16, koji svojim pomicanjem reguliše položaj ležišta 13 na svojoj vodilici 10. Ako se nalaze oba zavrtnja 16 i 17 ili sl. može se napetost opruga 15 odmah dobiti i kod različitog položaja ležišta 13.

Poznato je, da se zahvatilice ovih točkova načine kao jednokrake, čvrste, na točku pričvršćene poluge. Prema izumu načine se zahvatilice tako, da čine kukaste poluge 3, 3' (sl. 2), čije su kuke 3' savijene po prilici prema polumjeru poluge 3 i one same izlaze van kroz njima prikladne otvore 4' vijenca točka. Time se postigne, da se na kuki 3' prionjena zemlja ili sl. dobro odstruže nu rubu otvora 4' kada se kukasta poluga 3, 3' pomiče unutra, tako da zahvatilice dolaze očišćene u unutrašnjost točka. Ovo djelovanje može se još time poboljšati, mjesto da kuke 3', kako je prikazano, čine tjelesa jednakog otpora, da dobiju sasvim tačno ili približno istu debljinu, jer se onda

otvor 4' toj može debljini bolje prilagoditi.

Kako se nadalje iz sl. 2 vidi, namješteni su člankoviti čepovi 18, koji spajaju kukaste Poluge 3, 3' sa čvrstim ojnicama 6, koje vode k upravljajućem ekscentru 7, na taj način, da se kod prikazanog položaja ekscentra 7 približuju točku prema zahvaćanju kukaste poluge, t. j. da kukasta poluga 3, 3' dostigne svoj najniži položaj istom kod najdubljeg položaja pripadajućeg dijela vijenca točka. Time se postigne novo djelovanje, da se kukaste poluge potiskuju u zemlju kretanjem ekscentra pomoću čvrstih ojnica 6, koje se kretanje do sada vrši samo težinom stroja.

Patentni zahtjevi:

1. Točak sa zahvatilicama, kojeg su zahvatilice upravljane jednim ili više zajedničkih ekscentara ili sl. naznačen time, što je zajednički ekscentar (7) stoji pod uplivom jedne ili više opruga, da se kod tvrdog tla postigne po mogućnosti jednako popuštanje zahvatilica sa što manje opruga.

2. Točak sa zahvatilicama prema zahtjevu 1. naznačen time, što je ekscentar (7) ili sl. smješten na ležištu (13) koje se može pomicati na radialnoj vodilici (10) čvrsto spojenoj sa osovinom točka, pri čemu su opruge (15) namještene između ovog ležišta i njegove vodilice na zgodan udesivi način.

3. Točak sa zahvatilicama prema zahtjevu 2. naznačen time, što je nasuprot opruga (15) predviđen udesivi sudar (16) za ležaj ekscentra (13)

4. Točak sa zahvatilicama prema zahtjevu 1. (-3.) naznačen time, što su predviđeni udesivi sudar (16) za ležište ekscentra (13) i stezalo (17), da se njihovim nasuprotnim nameštanjem napetost opruge (15) može tako regulisati, da ostane normalna i kod radialnog pomicanja ležišta (13).

5. Točak sa zahvatilicama prema zahtjevu 1., kod kojeg su zahvatilice jednokrake, čvrste na točku pričvršćene poluge, naznačen time, što poluge čine kukaste poluge (3, 3'), čije su kuke (3') po prilici prema polumjeru poluge savijene i izlaze same kroz njima primjerene otvore (4'), da se poluči odstruganje na kuki prionute zemlje ili sl., kada se kuka pomiče unutra.

6. Točak sa zahvatilicama prema zahtjevu 1. (ili 5.) naznačen time, što se člankovi klin (18), koji spaja kukaste poluge (3, 3') sa čvrstim ojnicama (6), koje vode k upravljajućem ekscentru (7) ili sl. približuje vijencu točka prema zahvaćanju kukaste poluge u zemlju.

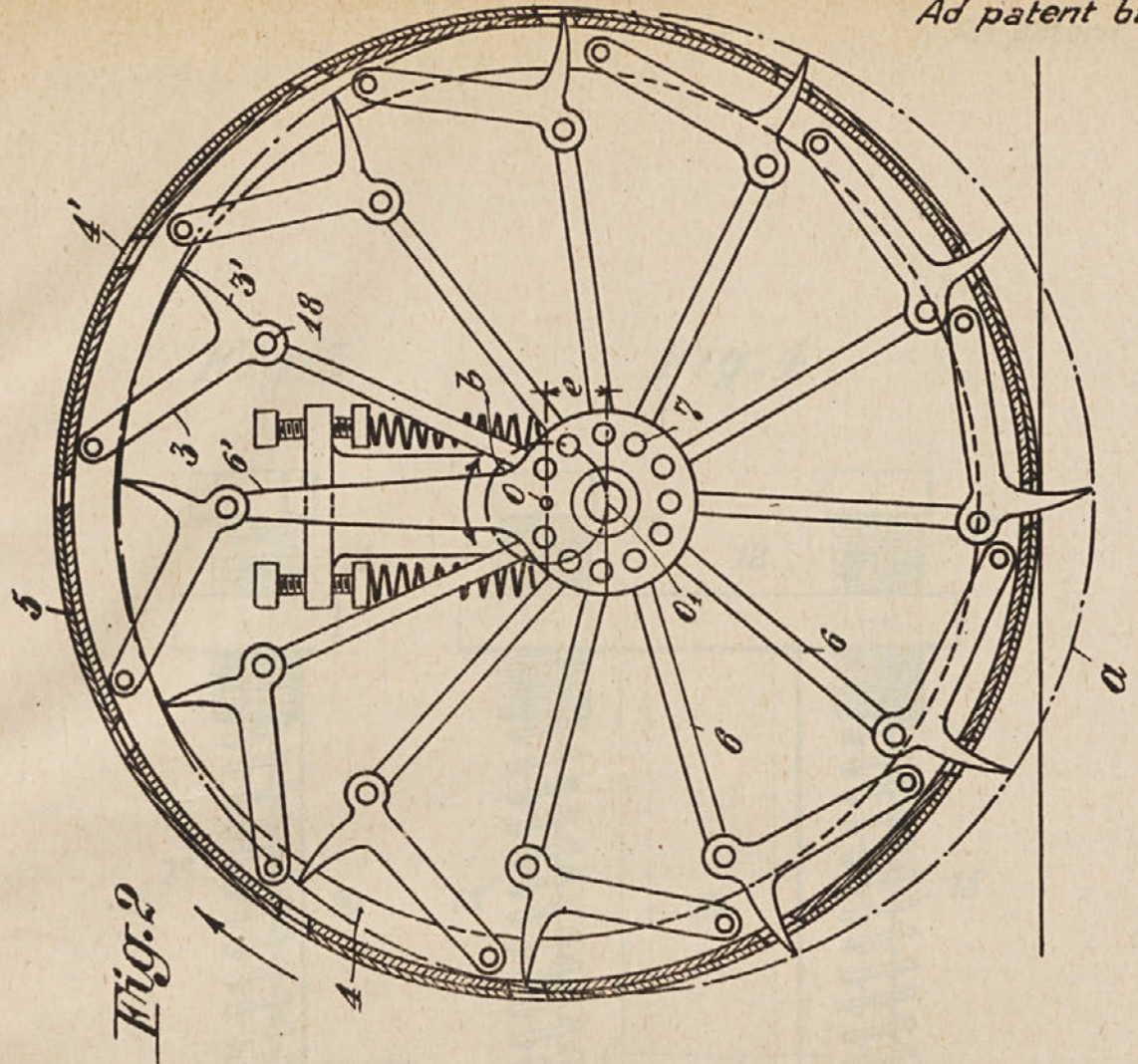

Fig. 2

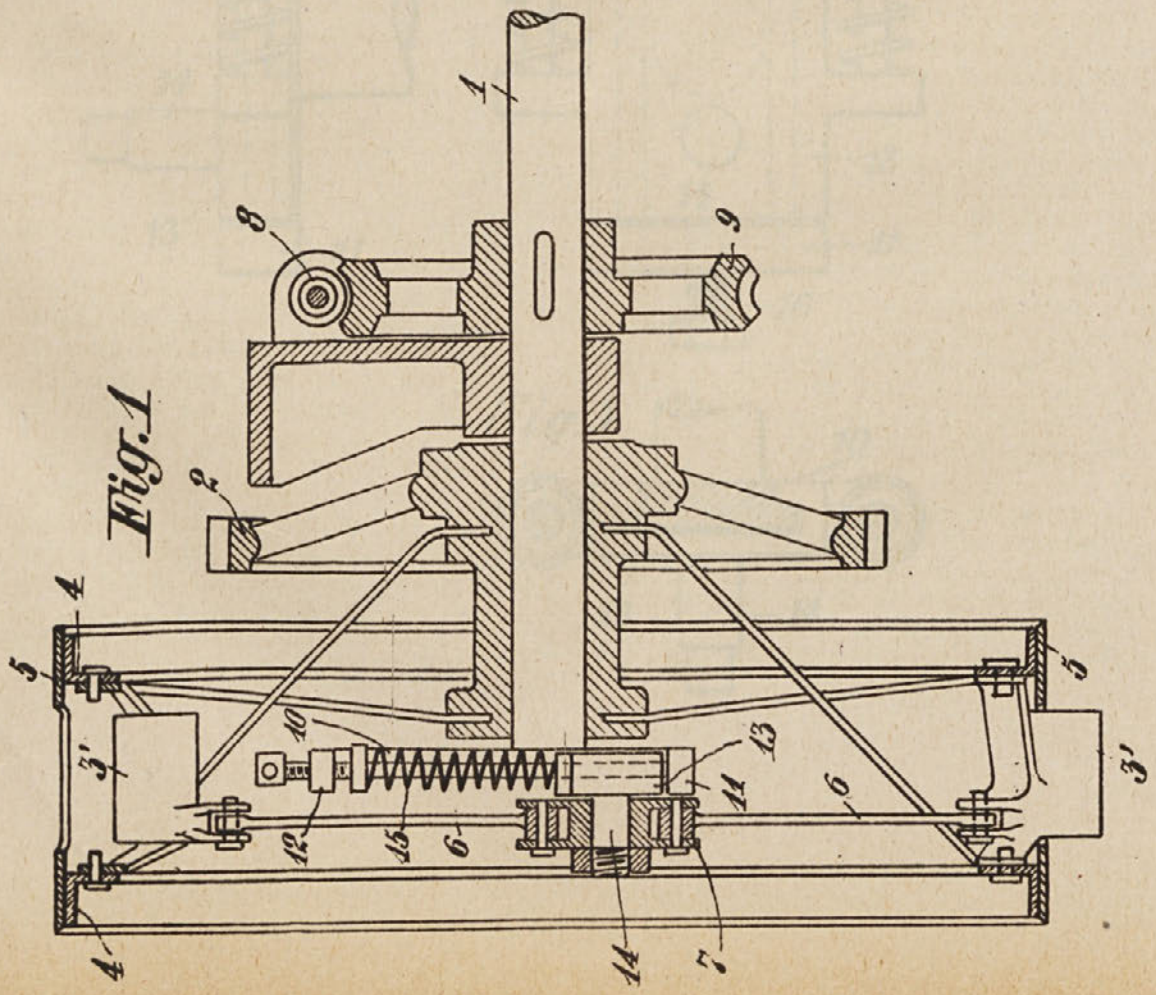

Fig. 1

Fig. 3

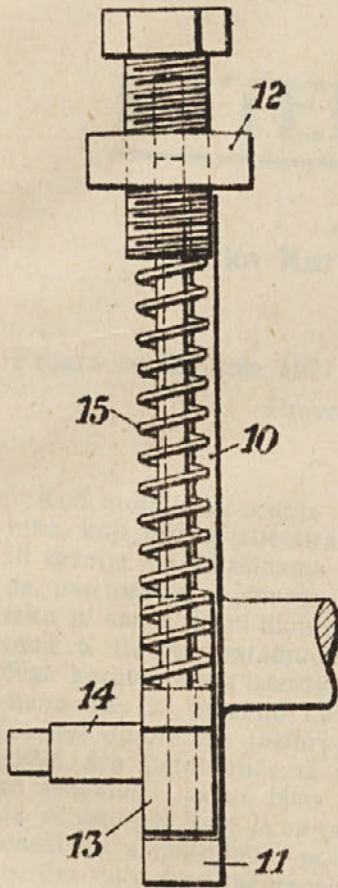

Fig. 4

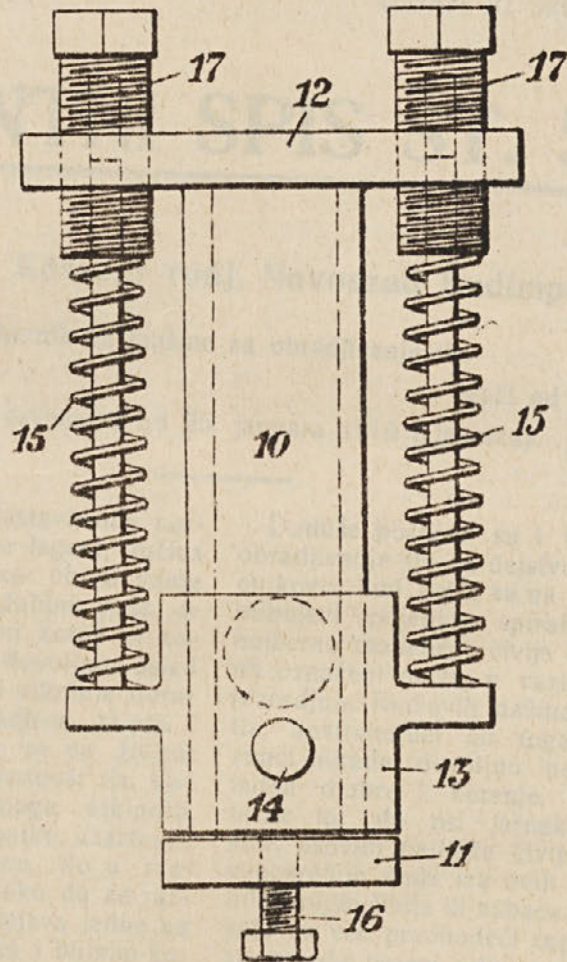

Fig. 5

